

TERE, MAAILM!

3. KLASS, 1. OSA

Maire Kebbinau, Kersti Koppel, Riina Popov, Merike Pääru,
Merle Rebane, Silja Risti, Reili Saaron, Laine Tammela

*Kirjastus Maurus kinnitab:
õpik vastab 1. kooliastme õppekavale.*

Autorid: Maire Kebbinau, Kersti Koppel, Riina Popov, Merike Pääru,
Merle Rebane, Silja Risti, Reili Saaron, Laine Tammela
Kaasautorid ja konsultandid: Irene Käosaar, Peeter Mehisto, Leelo Tungal, Kai Võlli
Konsultandid, õpetajad-katsetajad: Alesja Baikova, Erika Kalmus, Maire Kebbinau,
Ene Kurme, Krista Poks
Retsenseerinud: Mare Mürsepp, Liina Norit, Anna Sele
Toimetaja: Maire Kebbinau
Keeletoimetajad: Anne Karu, Malle Kiirend

Illustratsioonid: Regina Lukk-Toompere ja Anu Kalm
Fotod: Regina Lukk-Toompere, erakogud
Kujundus: Kalle Toompere

TERE, MAAILM!
3. KLASS, 1. OSA

3. trükk

Kirjastus Maurus, Tartu mnt 74, Tallinn
www.kirjastusmaurus.ee

© SA Innove ja kirjastus Maurus
© Illustratsioonid Regina Lukk-Toompere ja Anu Kalm

ISBN 978-9949-559-05-3

*Selle raamatu väljaandmist on toetanud
Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuur (CIDA).*

SEPTEMBER

Manivald Kesamaa

Tark kuu september.
Eks ta tea,
mis ilmas halb, mis ilmas hea.

Ta taeva all on viljad ruuged
ja maitsvaid õunu punab puudel.
September teab, et töö ja hool
viib edasi meid igal pool.

Et hea meil oleks olla talvel,
ta täidab triiki suured salved,
kõik panipaigad, keldrid, aidad;
ta kiidab virku, laisku laidab.

On otsustanud käia veel
ka lastega ta kooliteel.

Ta sõsarkuudel juunis, juulis,
sai puhatud ja mindud pruuniks.
Veel suve helinast ja lustist
kõik päevad kõlasid augustis.

September kutsus kokku tööd,
ta kõikjal koolikelli lööb.

MINA JA TEAVE

Nimi	Mis jäi kõige enam meelde?	Mida tahaks unustada?	Mida kasulikku õppis tema / õppisin mina?	Mida teeks tuleval suvel uuesti?	Mida teeks tuleval suvel teisiti?
Paul	Kuidas ta Kuressaare lossis käis. Lõputu naermine lõkke ääres.	Tüli vennaga.		Tahab jälle telgis magada.	
Mina					

* politseiprefekt -
politseijuht

UUS ÕPILANE

Liisa ja Mardi klassi tuli uus õpilane Lõuna-Eestist. Tema nimi on Artur. Arturi pere vahetas elukohta, sest isa asus siin tööle politseiprefektina*. Ema on lastearst ja hakkab tööle haiglas.

Arturi õde Viktooria tuli meie kooli esimesse klassi. Viktooria õpib koos Sassi õe Mariaga. Kõik rõõmustasid uue klassivenna üle.

Äkki hüüatas Bob: "Kas keegi teab, miks Jüri koolis ei ole?"

Sass teadis, et Jüri kolis suvel Ida-Virumaale. Ta võttis kotist ümbriku, milles oli Jüri kiri.

Sass luges kirja kõigile ette.

See on
väga hea raamat.
Loe seda!

Mida tead Narvast?
Kuula ja kirjuta paberile
märksõnad selle kohta,
mida saad teada või mis
tundub huvitav. Võrdle klassi-
kaaslastega. Loe ja lisa veel
oma tähelepanekuid.

KIRI SASSILE

Aleksander Mets
Aia 6-2

Tere, Sass!

15. august

Kuudas Sul läheb?

Kirjutati Sulle oma uuest kodust.

Olen siin kuu aega elanud. Alguses
oli küll raske. Nüüd hakkab juba harjuma.
Ma olen leidnud ka paar uut sõpra: üks on
naabritüdruk Katja ja teine on Igor. Men-
dega hakkab koos uues koolis õppima.

Suvel käisime perega tuhamägedel. Rõni-
sime vanadele tuhamägedele, seal kasvab
isegi puid.

Käisime ka Narva kindluse tornis, kust
oli hästi näha terve linn. Teisel pool Narva
jõe paistis Vangorodi ehk Jaanilinna
kindlus. Narva kindluses on ajaloomuuseum.
Mulle meeldisid kõrge rohkem rüütlite raud-
rüüd, möögad ja kahurikuulid.

Eile käisime Valaste jõe vaatamas. See
on Eesti kõige kõrgem jõe.

Saadati Sulle mõned fotod (kindlus, rae-
koda, tuhamäed).

Kirjuta mulle, mida suvel tegid. Mul on
nüüd ka oma meiliaadress: yuri @ tuhamagi.ee
Soovin Sulle tore dat suve lõppu ja jään
kirja ootama.

Terjuta ka kõiki vanu klassikaaslasi.
Terjutades Yüri.

KIRJAD JÜRILE

✉ Saada kiri ✉ Salvesta mustandina ✖ Katkesta ↶ Tagasi kausta

Kellele: juri@tuhamagi.ee

Koopia:

Teema: Meie suvi

Manus(ed): Lisa manuseid

B I U [List Icon] [List Icon] [List Icon]

TERE, JÜRI!

Suur tänu kirja eest. Tore, et oled leidnud sõpru. Kartsime, et tunnend ennast uues kohas üksinda. Lugesin Sinu kirja klassis ette ja otsustasime kõik koos Sulle e-posti teel kirja saata. Igaüks tahab Sulle jutustada oma suvest.

Kindlused ja Eesti kõrgeim juga! Oli sul ikka põnev suvi!
Aga mina nägin maal kääbusküülikut. Panin talle nimeks Kiki.
Tervitab Sass

Mina olin terve suve isa juures maal. Isa uuel naisel on kaks tüdart. Käisime kõik koos purjelauaga sõitmas. Ükskord oleks peaaegu õnnetus juhtunud. Üks tüdruk kihutas skautriga minust nii lähedalt mööda, et ma kukkusin vette ja tema läks skautriga ümber. Õnneks olid meil päästevestid seljas.

Parimate tervitustega Sander

Minu suve kõige toredam mälestus on veepargist. Seal oli vahva mööda torukujulist rada alla lasta, mullivannis mõnuleda ja basseinis ujuda. Väga tore oli Otepääl laagris. Lõuna-Eesti kuppelmaastik on ka suvel ilus. Sinised järved ja käänulised üles-alla teed! Järvevesi oli nii soe.

Tervitades Kim

Meie käisime jaanipäeval tuttavatel külas. Tegime suure lõkke, grillisime vorste ja küpsetasime šašlõkki. Lapsed said magada telgis magamiskottides. Vahva on, kui öösel ei lähegi pimedaks.
Head kooliaastat soovib Monika

Sõitsime suvel ema ja isaga Stockholmi. Käisime kuningalossi vaatamas ja nägime vahtkonnavahetust.
Nägemiseni, Liisa

Igatseme kõik Sind näha. Tule koolivaheajal meile külla. Loodame, et Sul läheb uues koolis hästi.

Parimate soovidega
3.k klassi õpilased ja õpetaja Eva Roht
Ootame vastust meiliaadressil eva.roht@kool.ee

KIRJAVAHEMÄRGID

"Kas mäletate, missugused lõpumärgid võivad olla lausete lõpus?" küsis õpetaja. Selle peale hüüdis terve klass kooris: "Küsimärk, hüüumärk ja punkt!"

"Küsilause, hüüdlause ja jutustav lause on teil seega meeles," kiitis õpetaja.

"Võib-olla teate midagi ka komast rääkida?"

"Kui lause on väga-väga pikk, siis aitavad komad sellest paremini aru saada," teatas Sass.

"Just-just. Pikad laused on tavaliselt mitmest lausest kokku pandud. Mitmest lausest kokku pandud laused on liitlaused. Komade ja siduvate sõnade järgi tunneme ära lauseosade ja mõtete piirid. Nii muutub pikk lause arusaadavamaks."

"Komad ja sidesõnad annavad lugejale mõtlemisaega," pakkus Liisa.

"Nii see on," ütles õpetaja. "Igas jutus on asju, mille üle järele mõelda."

OHTLIKUD MÄNGUD

Mikk ja Priit istusid igavledes kodutrepil ja arutasid, **mida** huvitavat ette võtta.

"Lähme karjääri koopaid kaevama!" pakkus Mikk.

"Hea mõte!" hüüdis Priit. Ta haaras kuurist labida ja poisid asusid teele.

Poisid leidsid karjääris sobiva liivaseina, pidasid veidike aru ja hakkasid koobast kaevama. Töö edenes kiiresti, **sest** liiv oli pehme ja niiske. Varsti oli koopas auk nii suur, **et** Priit proovis sinna sisse ronida. Pea ees ei julgenud Priit seda teha. Seepärast ronis ta, jalad ees, koopasse. Ava oli nii suur, **et** Priit mahtus koopasse vööst saadik. Äkki varises koopa lagi kokku. "Appi! Ma jäin kinni!" hüüdis Priit. Mikk püüdis venda välja tõmmata, **aga** ei suutnud. "Ära rabele! Sein võib edasi variseda. Lähen kutsun abi."

"Priit jäi karjääris liiva alla!" hüüdis Mikk juba koduukselt. "Helistage kiiresti 112!"

Pärast arutasid Priit ja Mikk juhtunut vanematega. Koos kirjutati Päästeametile seletuskiri, **mille** lõppu lisati tänusõnad.

1. Mida oleksid sina teinud teisiti?
2. Korraldage klassis ajurünnak ja kirjutage tahvile, millised ohud võivad mängudega kaasneda.
3. Kirjuta lühijutt ühe ohtliku mängu kohta. Koguge jutud üheks raamatuks.
4. Vali Priidu või Miku roll ja kirjuta Päästeametile seletuskiri.

KOOLITEE

Ott Arder

Kooliteel meist igaüks kord sammub.
Koolitee on kümneid aastaid pikk.
Koolikotis pliiatsid ja kumm on,
alul aabits, pärast lugemik.

Koolikotis pliiatsid ja kumm on,
kummiga saab kustutada vead.
Korralikul lapsel taskus kamm on,
kammiga ta kammib oma pead.

Kooliteel on isad-emad sammund.
Neile nüüd see tee on minevik.
Mõned nende õpetajaist ammu
käivad teed, mil nimeks igavik.

Vana valge maja siiski püsib,
endiselt on selles majas kool.
Keegi tänaseni vastab-küsib,
numbreid nüüd on rohkem ajalool.

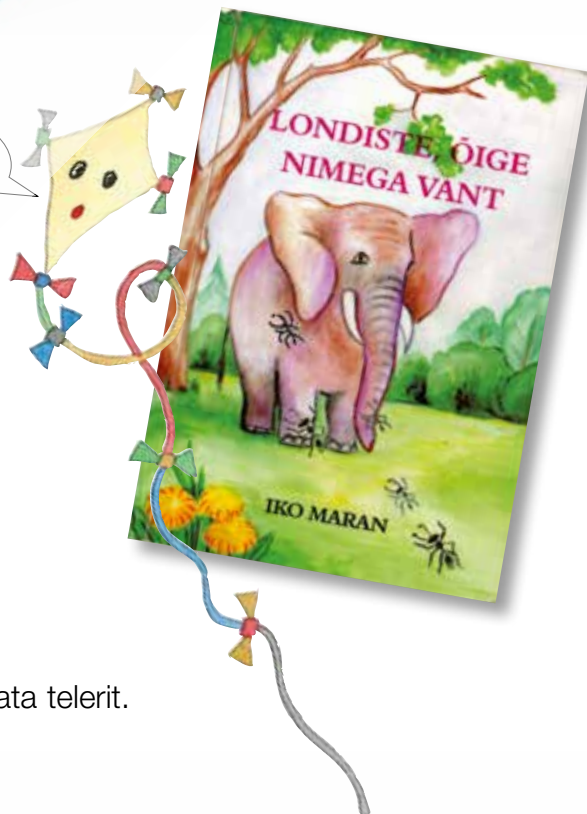
Seda kummi ikka veel ei ole,
mis teeks olematuks kõik me vead.
Koolipoisile, ka ulakale,
õpetaja soovib ainult head.

KUIDAS SAAKS PAREMINI ÕPPIDA?

Kirjutan mõned asjad üles.
Kasutan sõnaseadeleid.
Kontrollin õpiku järgi, kas jäi meelde.
Jutustan sõbrale.
Räägin kooliasjadest kodus.
Kontrollin õpiku järgi, kas kirjutasin õigesti.
Teen vigade paranduse.
Mõtlen reeglitele.
Vaatan oma töö enne äraandmist üle.
Vaatan üle tehtud vead.
Jätan meelde, milles olen eksinud.
Loen mitu korda.
Loen ühe korra, aga süvenenult.
Küsin, kui ei saa aru.
Küsin, kui vajan abi.
Teen ühte asja korraga: ei kuula õppimise ajal raadiot, ei vaata telerit.
Õpin enne õhtusööki.
Õpin siis, kui olen puhanud.
Õpin raskemad asjad kõigepealt.

See on
väga hea raamat.
Loe seda!

Miks mind
siia rippuma jäeti?
Tahan ka kooli!

Vaata oma 2. klassi õpimappi.

Missugune leht sulle kõige rohkem meeldib?

Miks sa selle töö üle uhke oled? Kas mõne töö teeksid nüüd paremini?

Kuidas? Mida võiks sellel aastal õpimappi panna – oma töid, hinnangulehti, teiste hinnanguid, kontrolltöid, pilte, kokkuvõtteid rühmatööst?

KOKKUVÕTE RÜHMATÖÖST

Esinemine

Rääkisin liiga vaikelt, teised ei kuulnud.
Vaatasin klassikaaslastele otsa.

Töö sisu

Kasutasime mitut allikat.

Töö vormistamine

Sass oskas kirjutada selgelt, tekst oli hästi nähtav.
Anita ja Jani skumid olid täpsed.

Arutelu

Õpetajale meeldis, et esitasin kuulajatele
küsimusi.
Meile esitati palju küsimusi.

Rühmas töötamine

Leppisime kiiresti kokku, mida kuugi teha.
Monikal oli paha tuju,
see segas kogu rühma tööd.

Kalad

Kalad elavad
elada. Kalad elavad
sõrmused, nõrk
nõrk ja vana suu
Kad hingav
kõnnikku. Vut
Kalade munade
Munad, ehk marga
nõrk arenevad
lavad ahven kogu

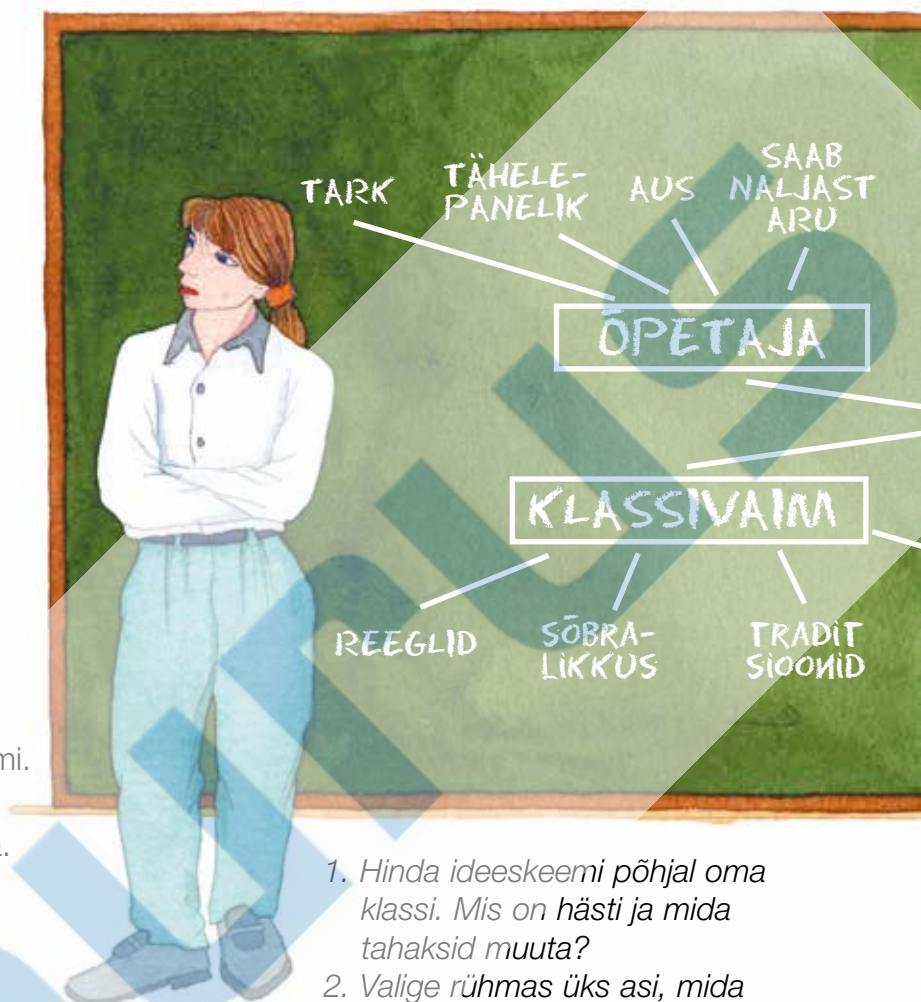
Linnud

Selgroogsed loomad

ANITA
SASS
JAN
MONIKA

Õpetaja oli tahvile joonistanud ideeskeemi. Ta palus, et iga õpilane seda omalt poolt täiendaks. Lapsed hakkasid sõnu pakkuma.

Aita sinagi ideeskeemi sõnu juurde mõelda.

1. Hinda ideeskeemi põhjal oma klassi. Mis on hästi ja mida tahaksid muuta?
2. Valige rühmas üks asi, mida te suudaksite muuta. Kuidas?

HILINEMINE

Ira Lemberi järgi

Õpetaja tuli klassi ja imestas, et nii palju õpilasi puudub. Siis astus Piret arglikult klassi.

"Vabandage, et ma hilinesin!" ütles ta ja läks ise kõrvuni punaseks.

"Istu kohale," ütles õpetaja ja läks tahvli juurde. Aga vaevalt sai ta kriiditüki kätte võtta, kui uks jälle avanes. Nüüd tulid Tiit ja Andrus.

"Vabandage, et me hiljaks jäime!" vabandas Tiit kui hakkajam mõlema eest. "Me ootasime nii kaua bussi."

"Kas nüüd on kõik kohal?" küsis õpetaja ja astus uuesti tahvli juurde. Ta ei jõudnud aga kirjutama hakata, sest klassiuks avanes jälle vaikselt. Nüüd oli siseneja Jannu.

"Ja sina, Jannu, jäid ka hiljaks," noomis õpetaja.

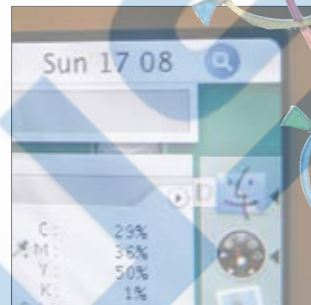
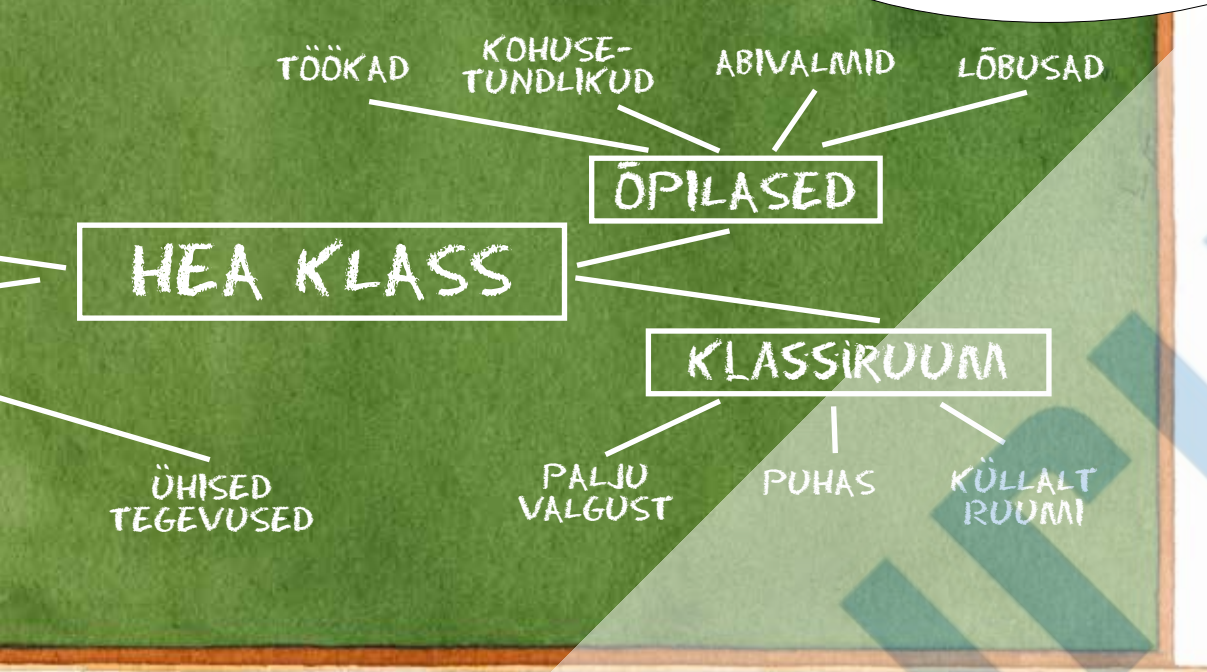
"Ma ootasin bussi," lausus Jannu.

"Miks sa üldse bussi ootasid?" küsis õpetaja. "Sa elad ju koolile küllalt ligidal, oleksid ka jalgsi õigeaks ajaks kohale jõudnud."

"Ma tahtsin ikka bussiga tulla," tunnistas Jannu ausalt. "Me kõik ootasime lõõtsaga bussi ja laskime seepärast mitu bussi mööda."

1. Kirjutage rühmas kolme minuti jooksul võimalikult palju hilinemispõhjuseid.
2. Tõmba maha need põhjused, mida saaksite ise vältida.

Väike Mari jõuab kooli suure hilinemisega.
 "Mis juhtus?" küsib õpetaja.
 "Mulle tungis kallale relvastatud bandiit."
 "Oh heldeke! Ja mis ta sult ära võttis?"
 "Kodused ülesanded."

KUIDAS JÕUDA ÕIGEKS AJAKS KOOLI

Hommikul on kõigil palju tegemist. Mõnele tegevusele kulub vaid pool minutit, mõne asja jaoks tuleb aega varuda rohkem.

Igori tunnid algavad 8.00. Igor tõusis täna hommikul kell 6.15 ja jõudis õigeks ajaks kooli. Kuidas see oli võimalik?

Igori täna hommikused tegevused

- Ärkamine 5 minutit
- WC järjekorras ootamine 4 minutit
- WCs käimine 3 minutit
- Multikate vaatamine 11 minutit
- Pesemine 7 minutit
- Käte pesemine pool minutit
- Koolikoti pakkimine 6 minutit
- Prügi väljaviimine 8 minutit
- Posti tuppa toomine 4 minutit
- Koeraga jalutamine, tema järelt koristamine 18 minutit
- Pudru jahutamine 9 minutit
- Hommikusöök 16 minutit
- Hammaste pesemine poolteist minutit
- Ootamatu telefonikõne 14 minutit
- Venna järel ootamine 4 minutit
- Mütsi otsimine 17 minutit
- Kooli minek 20 minutit

Kokku: 158 minutit, s.o 2 tundi ja 38 minutit

1. Mida võiks Igor teha teisiti, et saaks tõusta hiljem?
2. Loetle oma hommikusi tegevusi. Kui palju sinul aega kulub?

OMA AJAKIRI

Tutvuge Eestis ilmuvate lasteajakirjadega ja otsustage, millised rubriigid võiksid teie klassi ajakirjas olla.

Liisa, Artur, Kim ja Bob sirvisid lugemisnurgas lasteajakirju. Nad lugesid üksteisele ette luuletusi, jutte, intervjuusid kuulsate inimestega ja lahendasid koos nuputamisülesandeid. Järsku tuli Arturil mõte, et võiks ju oma ajakirja teha.

5 KÜSIMUST LEELO TUNGLALE

1. Miks te just lastele kirjutate?

Arvan, et lapsepõlv on üks väga tähtis aeg inimese elus. Mul endal oli õnnelik lapsepõlv, kuigi kasvasin väga raskel ajal – peaaegu viis aastat kasvas isa mind üksipäini, kuna ema viidi stalinlikku vangilaagrisse. Aga mu ümber oli alati palju häid inimesi ja palju häid raamatuid. Arvan, et see, mis lapsepõlves loetud, jääb meelde kogu eluks, ja tahaksin ka ise lastele rõõmsat lugemist pakkuda.

Foto: Kristjan

2. Millest on kõige huvitavam kirjutada?

Kuna olen ise maalaps, siis meeldib mulle kirjutada loodusest ja loomadest. Ja muidugi ka lastest endist ning nendevahelisest sõprusest. Vahel meeldib mulle ka sõnadega mängida ja naljakaid juhtumeid kirja panna.

3. Kas teile meeldib reisida? Milline on kaugeim koht, kus olete käinud?

Jah, reisida on meeldinud mulle lapsest peale. Mu esimene pikem reis toimus 13-aastaselt, kui sõitsin 60

päevaks Krimmi Arteki laagrisse. Seal sain tuttavaks paljudest rahvustest lastega ja õppisin korralikult vene keeles suhtlema. Olen käinud väga paljudes riikides, kõige kaugemad neist on Iisrael, Kasahstan ja Maroko.

4. Milline teie seni ilmunud raamatutest on teile kõige armsam?

Ikka on nii, et kõige rohkem oled huvitatud sellest, mis parajasti käsil. Aga kui hästi järele mõelda, siis on mulle südamelähedaseks jäänud jutustus "Kristiina, see keskmine", mida on mõjutanud mu oma tütarde lapsepõlv, suurem luulekogu "Vana vahva lasteaed" ja värsiraamat "Marjajuur lume all", mis oli mu esimene kõvade kaantega teos.

5. Miks kannab ajakiri, mida toimetate, nime Hea Laps?

Arvan, et kõik lapsed on head lapsed, ainult et mõnikord käituvad mõned neist halvasti. Aga kui lapsed hakkavad varakult lugema, kirjutama ja mõtlema, siis pole neil raskusi ka käitumisega. Peaasi on see, et igavust ja paha tuju ligi ei lastaks!

Intervjueeris 3.k klassi õpilane Liisa Lunge

KÄES ON HELKURITE AEG!

Leelo Tungal

Iga täismees, iga titt
teab, et siis, kui aeg on pime,
tuleb kanda helkurit –
muidu ära välja mine!

Ainult rumal paterdab
helkurita sügistalvel.
Maanteel autolaternad
sõites alati on valvel.

Kõik, mis helgib, paistab teel
juba õige kaugelt ära.
Kasse-koerigi teeb teel
märgatavaks silmasära.

Siilil pole helkurit –
liiklusasju ta ei tunne,
sestap iga siilititt
sügisel jääb talveunne.

4

Laps ei maga talveund ...
Kuid see pole mingi viga:
tulgu vihma, tulgu lund –
laps käib kõikjal helkuriga!

HOIA LOODUST!

Loodust kõikjal hoidma peab,
seda igaüks meist teab.
Kui ei hoia loodust sa,
kõigil halb on elada!

Kristiina 3.k

KÄTEPESULAUL

Enne kui lähen sööma ma,
käsi pesen hoolega.
Sooja vee ja seebiga
puhtaks nühin küüned ka,
et ei tuleks kõhuvalu,
seda mina küll ei talu.

Sass 3.v

NALJA JA
NUPUTAMIST

Loomaaias hoiatab
valvur lapsi:

"Ärge minge tiigriale
liiga lähedale!"

"Olge mureta, tal on kõht juba täis,"
teatab Juku.

"Kust sa seda tead?"
"Meie klassijuhataja
on kadunud."

Nuputa!

On kaks meest,
üks päästab tulest, teine veest?

HUVITAV TÄADA

BAKTEREID UURIMAS

- Bakterid elavad peaaegu igal pool – mullas, vees, õhus, meie koolis, sinu kodus, jões.
- Sinu sõrmeotsal (umbes 1 ruutsenti-meetri suurune pind) elab üle 100 000 bakteri.
- Teelusikatäis mulda sisaldab üle miljardi (1 000 000 000) bakteri.
- Mõned bakterid võivad elama jääda keevas vees, mõned sügavkülmas.

VÄLJAVÕTE
ETV INTERNETI-
UUDISTEST:

Fekaalbakterite vähe-
sus ennustab Pärnus
head suplushooaega
03.04.2006 13.23

Pärnu randades jää alt võetud analüüsid
näitavad mitmesuguste bakterite vähe-
sust merevees, mis lubab linnavalitsuse
hinnangul ennustada head suplushoo-
aega.

6

7

LISAKS

RAADIO

Eno Raud

Vanaema läks turule ja jättis meid Peetriga kahekesi koju. Ise ütles veel minule: "Sina, Enn, oled suurem, sina vaata ilusti Peetri järele. Olge head lapsed ja vaadake, et te moosipurkide kallale ei lähe!"

"Ei lähe," ütlesin mina vastu.

Kui vanaema oli ära läinud, hakkasime mängima. Alguses mängisime autot ja pärast kooli. Aga kui kaua sa selle Peetriga ikka mängid! Ta on ju päris laps veel – alles nelja-aastane. Kõigest tüdineb ta hirmus kiiresti ära. Noh, vaatasime veel pildiraamatut. Aga see sai ka varsti läbi.

Siis ütlesin mina: "Kui meil raadio oleks, kuulaks raadiot!"

Aga raadiot meil ei olnud. Ja nii tuligi mulle see mõte, et hakkame õige ise raadiot mängima.

Kapi taga seisis meil suur tühi kohver. Tirisin selle keset põrandat ja pugasin sisse. Peetril aga

8

käskisin lukud kinni vajutada ja teha nii, nagu ta keeraks nuppu.

Mina hakkasin siis kohvri sees rääkima ja laulma. Pärast rääkisin ja laulsin võõramaa keeles, nii nagu päris raadiogi.

Noh, nii me mängisime seda raadiot päris tükk aega kohe. Viimaks mul hakkas kohvris kitsas ja ma ütlesin Peetrile: "Lase mind nüüd välja."

Aga Peeter ei öelnud mulle midagi. Toas jäi kõik vaikseks.

Ma pörutasin rusikaga vastu kohvri kaant ja hõiskasin valju häälega: "Peeter, kuuled sa, lase välja!"

Peeter tegigi kohvri kaane lahti.

"Eks olnud tore mäng!" ütlesin mina.

Peeter aga ei vaadanud minu poolegi ja ütles: "Ega ma moosi ei võtnud!"

9

TELEVIISOR

Tiia Toomet

Televisorisilm võib inimesed ära. Kes korra vaatab, see enam pilku lahti ei saa, see televiisoriga tõtt vahtima jääb.

Päeval televiisor enamasti tukub, silm on kustumud. Siis saavad inimesed omi asju ajada. Aga hämaras hakkab televiisorisilm kutsuvalt helen-dama. Helendav televiisorisilm tõmbab inimesi külge nagu magnet naelu, nagu kärbspaber

kärbsed. Isa peaks kirjutama konverentsi ettekannet, aga televiisorisilm veab ta tugitooli päevauudiseid vaatama. Ema teeb kõõgis süüa, aga televiisorisilmast naeratab kuulus näitleja. Ema ei pea vastu ja tuleb toauksele vaatama. Soust on pannil pooleli, kartulivesi keeb ära ja kartulid kõrbevad põhja. Mis nüüd veel soditud matemaatikaülesandest või päheõppimata luuletusest. Televiisorist tulevad multikad! Korvpallivõistlus! Sarjafilm! Televiisor õpetab saksa keelt ja kodukäsitööd, annab koogiretsepte ja näpunäiteid õnnelikuks pereeluks.

Ükskord jäi televiisor väga haigeks ja viidi kodust ära. Maailm oli korraga väike ja kitsas. Aga mõne päeva pärast hakkas tühi koht tasapisi täis voolama. Oli rohkem aega lugemiseks ja mõtlemiseks. Emal oli aega uusi retsepte proovida ja isal paberitega mässata. Öhtul teed juues ja küpsetisi süües näisid kõik rahul olevat.

Kui televiisor tagasi toodi, ei kiirustanudki keegi nupule vajutama.

10

16

11

ORAVAMETSA AJALEHT

Ilmar Sikemäe

Juku tuli ema juurde, kaval nägu peas.
"Mul on sulle huvitav mõistatus," ütles

Juku. "Oravametsas ilmus ajaleht. Selle nimi oli Käbi. Küsimus: millele oli ajaleht trükitud?"

Ema: "Eks paberile."

Juku: "Ei olnud. Oravatel ei ole paberit."

Ema: "Kasetohule."

Juku: "Ei olnud. Käbile. Sellepärast oligi nimi Käbi. Aga lugu läheb edasi. Oravad lugesid ja lugesid, siis läksid mööda oksi hüppama. Ajaleht jäi väikese orava kätte, see tahtis sealt pilte vaadata. Pärast tulid teised oravad tagasi, tahtsid veel lehte lugeda, aga lehte ei olnudki enam. Küsimus: kuhu leht sai?"

12

REKLAAM • REKLAAM • REKLAAM

SUUR KOLLANE PIDU!

Sügis on käes ja oktoobergi pole kaugel.
Too hallidesse päevadesse päikest!
Valmistu juba nüüd suureks kolletamispeoks.

14. oktoobril kell 18.00 toimub kooli aulas

kolletamispäevale pühendatud pidu.

Võta kaasa ema, isa ja hea tuju! Valitakse välja kõige fantaasierikkam kollane kostüüm.
Parimad saavad auhinnad!

Toimetuse aadress: Õnne Gümnaasium, 3.k klass
Peatoimetaja: Liisa Lunge, e-mail: liisa@miisu.ee

Toimetajad: Sass, Kim ja Bob
Kunstilised toimetajad: Anita ja Artur

Ema: "Kukkus puu otsast alla ja veeres jõkke."

Juku: "Seal ei olnudki jõge."
Ema: "Veeres mäest alla heina sisse."

Juku: "Seal ei olnudki mäge."
Ema: "Kukkus puuõõnsusse."

Juku: "Puul ei olnudki õõnsust."
Ema: "Siis ma ei tea."

Juku: "Oravapoiss sõi lehe ära."
Oli alles keeruline mõistatus, ema ei tulnud kuidagi toime. Küll on tore vanematest inimestest nupukam olla!

13

Kui õpetaja oli laste koostatud ajakirja läbi lugenud, tundis ta oma klassi õpilaste üle suurt uhkust. Kuuldus ajakirjast levis kogu koolimajas ning kõik tahtsid seda oma silmaga näha ja lugeda. Paljud klassid otsustasid ka ise ajakirja tegemist proovida.

1. Milline rubriik Liisa klassi koostatud ajakirjas meeldis sulle kõige enam? Põhjenda.
2. Koosta ühe "Jutunurga" loo kohta küsimusi, mis lugedes tekkisid. Arutage neid rühmas.

17

KUIDAS VALMIB RAAMAT

Kõigepealt kirjutab autor valmis raamatu käsikirja ja sinna juurde ka soovid piltide ja fotode kohta. Siis loeb käsikirja läbi toimetaja ja teeb oma ettepanekud, mida raamatus võiks veel muuta. Seejärel läheb käsikiri keeetoimetajale ja korrektorile, kes kohendavad lauseid ja parandavad kirjavead, umbes nii, nagu teeb õpetaja teie juttude ja kirjanditega.

Kujundaja paigutab teksti nii, et seda oleks hea lugeda ja et sobivatel kohtadel oleks ruum piltide jaoks.

Nüüd võib tööle hakata kunstnik. Kunstnik joonistab pildid või valib fotod, nagu autorid on soovinud. Ühe raamatu kallal võib töötada mitu kunstnikku.

Raamatute tegemisele aitavad kaasa veel väga paljud inimesed. Lõplikult valmivad raamatud, õpikud ja töövihikud trükikojas. Kuna see kõik võtab väga palju aega ja nõuab vaeva, siis on raamatud kallid. Neid tuleb hästi hoida, sest siis saab ühte raamatut lugeda palju inimesi.

**AUTOR MÕTLEB VÄLJA
RAAMATU SISU.**

TEKST KIRJUTATAKSE ARVUTISSE

JA TOIMETATAKSE.

**VALMIS TEKST
PAIGUTATAKSE
LEHEKÜLJELE.**

**TEKSTID, JOONISTUSED JA FOTOD PANNAKSE
ARVUTIS KOKKU RAAMATU LEHEKÜLJEKS.**

**VALMIS LEHEKÜLJED
LÄHEVAD TRÜKIKOTTA ...**

Uuri ka sina:

1. Vali riulilt kolm hästi erinevat raamatut.
Kas igal raamatul on oma lõhn? Mis häält teevad raamatud, kui neid lehitsed? Mida tunned, kui silitad raamatu kaant või esilehte?
2. Mida saad teada, kui loed raamatu kaant, tiitellehte ja sisukorda?
3. Kirjelda oma koduraamatukogu kõige vanemat raamatut. Mida selle raamatu kohta räägivad sulle vanemad?

BAKTEREID UURIMAS

- Mida tead bakteritest?
- Mida tahad veel teada?
- Kust sa vastuseid otsiksid?

Otsi kolm huvitavat fakti bakterite kohta.

Otsustage rühmas ja kirjutage, missugused faktid on kõige põnevamad.

Esitage need klassis.

Kirjutage lisaks teiste rühmade poolt esitatud fakte.

Kuidas bakterid
paljunevad?

Nad paljunevad
pooldumise teel. Soodsate
tingimuste korral pooldub bakter
iga 20 minuti järel.

LUUP

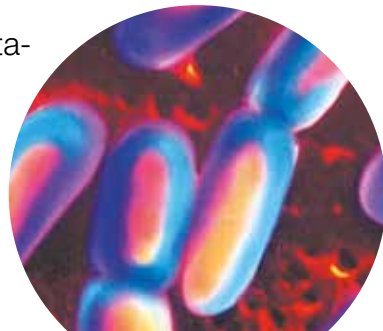
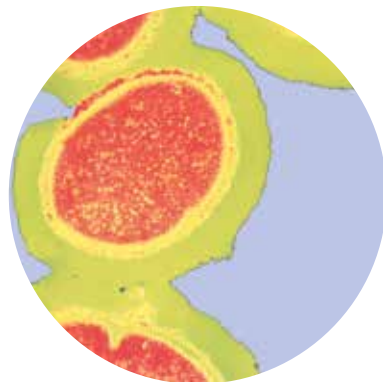
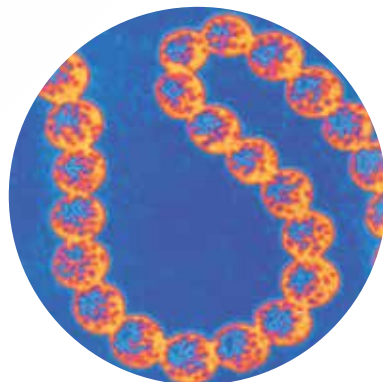
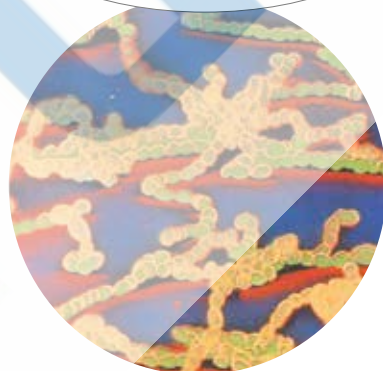
BAKTERID

Bakterid on kõige rikkalikum eluvorm, elades õhus, maal ja vees. Baktereid näeme vaid mikroskoobi all. Nad paljunevad kiiresti ning sobivaim temperatuur selleks on inimese kehatemperatuur. Mõningaid baktereid nimetatakse pisikuteks, sest nad põhjustavad haigusi.

Mikroskoop suurendab palju kordi rohkem kui luup. Kui vaatad baktereid mikroskoobi all, siis võid näha sellist pilti.

MIKROSKOOP

KASULIKUD BAKTERID

Enamik baktereid on kas kahjutud või väga kasulikud. Kasulikud on näiteks bakterid, mida kasutatakse toiduainetööstuses ja ravimite valmistamisel.

Inimesed on õppinud bakterite tegevust ära kasutama toiduainete valmistamisel. Bakterite tegevus põhjustab hapnemist ja käärimist. Nende toimet hapendatakse kapsaid ja kurke. Bakteriteta ei saa valmistada hapupiima, keefirit ega jogurtit. Ka pärmitaigen kerkib bakterite abiga.